

Otázka: Chov koní

Předmět: Chov zvířat a veterinářství

Přidal(a): Tereza

VÝZNAM

- sportovní využití – anglické jezdění
- westernové jezdění
- dostihy
- vozatajství
- rekreace, agroturistika
- práce v lese a na poli
- hipoterapie
- produkce surovin – maso, mléko, krevní sérum, kůže, žíně, srst, hnůj

PLEMENA

1) koně mongolské (stepní)

- kůň Převalský – jediný dosud žijící předek
- malá KHV – 130 cm
- ZOO Praha – celosvětová plemenná kniha
- kůň Mongolský, Čínský, Kirgizský, Bakširský

2) koně východní

- a) koně íránští
  - Achaltekinský kůň
- b) koně arabské
  - Arabský plnokrevník - nejvýznamnější plemeno u teplotokrevných koní
    - výška 140-150 cm, má čtvercový tělesný rámec
    - živý temperament
    - štíčí hlava, vysoko nasazený krk (labutí), široký hrudník,
    - v klusu má vysoko zdvižený ocas
    - barvy: hnědák, vraník, ryzák, bělouš, plavák
- c) koně anglické
  - Anglický plnokrevník - vznikl z původních anglických klisen a třech hřebců
    - výška 160-180 cm, obdélníkový tělesný rámec
    - živý až nervózní temperament
    - štíhlý krk a výrazný kohoutek
    - barvy: hnědák nebo ryzák

3) koně západní - mohutná plemena na těžkou práci

- Belgický kůň - nejrozšířenější, u nás dal vzniknout Českomoravskému belgikovi
  - těžká hlava, silný krk, svalnatý hrudník a silně osvalené končetiny
  - výška 165-170 cm, váha až 900 kg
  - klidný nenáročný kůň
  - zbarvení nejčastěji ryzák
- Norický kůň - středně velký, zavalité tělo
  - nenáročný, skromný kůň, má velkou výdrž
  - centrum chovu bylo v Klokočově

4) koně severské - plemena pony

REPRODUKCE

- dospělosti - pohlavní - 9-12 měsíců
- chovatelská - 2 -2,5 roků - chladnokrevná koně
- 3 roky - teplotokrevní koně

- 5 let – plnokrevníci
- tělesná – 5 let

ŘÍJE

- samice je svolná k páření
- opakuje se $\varnothing$ co 21 dní
- trvá 3-7 dnů, extrémně 11 dnů
- kůň – anestrické zvíře – říje jsou na podzim slabé, proto je přípouštěcí období na jaře
- projevy: neklid, časté močení, blýskání, nitkování, neposlušnost
- v přítomnosti hřebce vše umocňuje (zkušební stěna)

Detekce říje – ultrazvuk od 5. dne

- pomocí hřebce u přípouštěcí stěny
- vyšetření poševního hlenu

PŘIPOUŠTĚNÍ

- životnost spermií je 48 hod, vajíček 12 hod.

Způsoby připouštění

- a) přirozené
  - v praxi začínáme připouštět 2. den říje a co 48 hodin
- b) inseminace čerstvým spermatem
  - možnost vyšetření spermatu, inseminace se provádí vaginálním způsobem do děl. Krčku
- c) krátkodobě konzervovaným spermatem
  - zchlazené na 4°C na 48 hodin i více, ekonomizuje chov
- d) dlouhodobě konzervovaným spermatem
  - zmrazené na - 196°C, po rozmrazení snížená životnost (max 24 h.)
  - nutno inseminovat každý den

BŘEZOST

- doba, kdy se v děloze vyvíjí plod
- trvá 335 dní
- dvojčata jsou u koní nežádoucí – do 20. dne lze jeden plod zamáčknout v děloze do 35. dne se zlikvidují oba
- detekce březosti
  - a) tradiční metoda – pomocí prubíře, kontrola následující říje
  - b) detekce hormonu – progesteron mezi 17. – 20. dnem březosti
  - c) palpační vyšetření – rektální vyšetření dělohy, od 30. dne březosti
  - d) sonografie – rektální diagnostika od 11. dne březosti

POROD

- snadné porody (placenta difúzní)
- blížící porod: uvolnění pánevních vazů, zvětšení struků, neklid, lehání, vstávání
- ošetření hříbete – kontrola dýchání, napojení mlezivem, olízání a usušení – matka
- ošetření matky – sledujeme odchod plodových obalů (volat veta při potížích)

ODCHOV HŘÍBAT

- a) mlezivové období – od narození do 7 dne stáří
- b) mléčné období – do 5. – 6. měsíců
- c) rostlinné období – odstav od matky (náhlý, postupný)

ZBARVENÍ

- Hnědák – hnědé tělo, hříva + ocas + nohy černé
- Vraník – celoplášťově černý
- Ryzák – srst rezavá, nohy + hříva + ocas od rezavé po bílou
- Žluťák – izabela – srst je do žluta, žádná jiná barva ne
- Plavák – srst v různých odstínech žluté, ale hřívu, ocas, končetiny má černé
- Strakoš – nepravidelné rozložení barvy v odstínech od ryzé, hnědé až po černou

- Grošák - na těle má kroužky tmavých chlupů na šedém podkladu
- Albín - nemá pigment v kůži (je růžová), srst je bílá, oči červené (modré), rodí se vždy bílý
- Bělouš - má bílou srst, ale pokožka je šedá/ černá, rodí se černý poté vyběluje

ODZNAKY KONÍ

Na hlavě - kvítek - jako by hvězdička na čele do Ø 2 cm

- hvězda - na čele, větší než 2 cm
- nosní proužek - od spojnice očí po nozdry, je úzký bílý
- lysina - širší než nosní proužek
- lucerna - zabírá větší část tváře
- šňupka - růžová skvrnka na horním pysku
- žabka - růžová skvrnka na dolním pysku
- mléčná huba - růžová skvrnka na obou pyscích

Na končetinách - patka bílá

- korunka bílá
- spěnka bílá
- do půl nártu bílá
- k hleznu bílá
- do půl hlezna bílá
- nad hlezno bílá